

Atlantic Challenge

International Contest of Seamanship

Jakobstad, Finland
July 27 – August 2 2008

Atlantic Challenge

Allt började i Frankrike under ett av Napoleonkrigen i december 1796. En stormig höstnatt samlades den franska invasionsflottan bestående av tre flottavdelningar med 15 skepp i hamnstaden Brest. Viceamiral *Neilly* som lämnade hamnen i sin 38 fots skeppsbåt hissade flagg på fregatten *Resolué* och lättade ankar. Den starka ostliga vinden drev en av de tre skvadronerna – reservavdelningen – mot den irländska sydvästkusten där man enligt planerna skulle landsätta trupper. Den 22 december i kvällen måste fregatten, som under färden hade rammats av 74 kanoners linjeskeppet *Rédoubtable*, sjösätta sin skeppsbåt utanför Bantry Bay och sända den mot land för att söka hjälp.

Men den olycksamme löjtnanten *Proteau* med sina sju man ombord, blev tagen med båt och allt av irländarna på stranden. Denna skeppsbåt – långbåten – var mer tursam och togs för förvaring i en närbelägen slottskällare för hela 150 år. Tyvärr försvann masterna så eftervärlden har inte någon egentlig bild av den ursprungliga riggen. Småningom uppställdes båten i Dublin på National Maritime Museum i Dún Laoghaire och för tillfället upprustas bå-

ten i Liverpool i England. Samma långbåt står som modell för de replikabyggen som används som träningsbåtar inom Atlantic Challenges internationella ungdomsverksamhet.

Inspirationen till Atlantic Challenge föddes år 1984 genom *Bernard Cadoret* och *Lance Lee* vid en småbåtskonferens i North Carolina i USA, där deltagarna tog upp idén om en internationell tävling med traditionella entyps träbåtar. Detta uppslag ledde till två långbåtsbyggen i Rockport i Maine för USA och Frankrike med hjälp av några erfarna båtbyggare och ett gäng ungdomspraktikanter från flera olika länder. År 1986 möttes de två nya långbåtarna *Liberté* och *Egalité* i New Yorks hamn till en första Atlantic Challenge tävling i sjömanskap. Så skapades en tradition som idag lever stark med många ungdomsprogram och deltagande länder.

Vad handlar Atlantic Challenge om?

Atlantic Challenge bygger på en praktiskt inriktad pedagogik enligt lärofadern *Kurt Hahn* (1886–1974) som hävdade att unga människor lär sig bäst genom att utmana sig själva och i okända situationer kunna utveckla sig själva och växa som individer. Inspirationen till AC bygger på experimentell skolning som går ut på att ungdomars självutveckling kommer via utmaningar som ges genom sjömanskap

◀ Allmogebåt från Österbotten – fällbåten "Monäspasset" utanför Mässkär
Långbåtar under rodd – Genua 2006 och Tall Ships' Race 2007 ▶

och båtliv. Sjömanskapet definieras här som ”vad du gör när du inte vet vad du skall göra” och denna insikt är relevant både till lands och till sjöss.

Kurt Hahn blev på 50-talet fascinerad av sjömanskapets möjligheter i samband med ungdomsfostran och han är bl a känd för Outward Bound School seglingsskolor runt om i världen och för Duke of Edinburgh Award Schemes som är program för ungdomsarbete. Atlantic Challenge är en verksamhetsform för detta. I Finland har Duke of Edinburgh Award Scheme sin motsvarighet i Undervisningsministeriets Avartti-program för fritidsverksamhet för ungdomar.

Långbåtarna inom AC har en marinhistorisk bakgrund från slutet av 1700-talet och dessa sk amiralsskeppsbåtar har byggts enligt fransk modell också i Storbritannien, Sverige,

Ryssland, Spanien och USA. De har således en relativt hög grad av universalitet och de kallas inom AC för ”Bantries” med hänvisning till Bantry Bay på Irland men också för ”gigs”. Motsvarigheten i Finland kan sökas närmast genom kyrkbåtarna från 1800-talet.

Långbåtarna är dock relativt små och eleganta, men de har en ganska komplicerad riggning. Själva riggen kommer närmast från Atlantkustens fiskebåtar från 1800-talet och är anpassad för att möjliggöra en snabb framfart också med segel.

Vad händer härnäst?

Sommaren 2008 anordnas det tolfte Atlantic Challenge Seamanship Contest evenemanget i Jakobstad den 27 juli–2 augusti i samband med Jakobs Dagar, som är årets sommarfestival i Jakobstad. Tävlingarna sker på vattnen mellan

Gamla Hamn i Jakobstad och Köpmanholmen i Larsmo. Segelsällskapet i Jakobstad (SSJ) svarar för arrangemangen på banområdet, medan Jakobstads Sjöhistoriska förening svarar för de övriga verksamheterna i samarbete med staden Jakobstad. Arrangörerna väntar deltagare från över 14 länder med åtminstone 12 långbåtar från Danmark, Ryssland, England, Irland, Belgien, Holland, Frankrike, Italien, Kanada, USA och Indonesien. Ytterligare en långbåt kommer att ha en internationell besättning med ungdomar från Sverige, Norge, Estland och Nordirland.

Tävlingarna inleds med en öppningsceremoni där alla långbåtar deltar i en Captain's Gig paradrodd. Under resten av veckan genomförs 13 olika tävlingsmoment av vilka de flesta blir bedömda enligt en poängskala. Vinnarbesättningen premieras med ett vand-

ringspris som år 2004 gick till England och 2006 till Irland. Men AC handlar också om att främja kamratskap och stärka vänskap mellan ungdomar från olika länder. I programmet ingår därför moment med blandade besättningar och flera båtlagsvisa uppvisningar. På kvällarna anordnas program i evenemangstältet utanför SSJ:s segelpaviljong i Gamla Hamn.

Långbåtarna

Långbåtarna eller gigarna i Atlantic Challenge är kopior av den franska flottans amiralskeppsbåtar från slutet av 1700-talet. De slutliga konstruktionsritningarna har utförts av Steve Killing Yacht Design i Kanada i början på 1990-talet. Långbåtarnas rigg med två master och segel utan bom är en utveckling från riggen på

fiskebåtar från 1800-talet, med sksänkbar loggertrigg med rå för både för- och stormast.

För att gå över stag vid segling måste rårna således sänkas. Masterna stöds med fall i stället för stag och fallen fästs på råna via ett block i masttoppen direkt på en knap på skrovsidan. Mesanmasten med bom har ett styrsegel för att balansera upp långbåtens för- och storsegel.

Långbåten har årportar för 10 åror av tre olika längder beroende på var årbänken i båten är placerad. Långbåten är i princip utan köl och har ett på akterspegeln påhängande roder som ligger ovanför kölstocken. Detta betyder att långbåten styrs med roder, med segel och med åror. Med utkik, navigatör samt rorsman består besättningen således av minst 13 personer. I enlighet med brittisk marintradition kallas skepparen/rodsman ombord för ”coxswain”.

Långbåten kräver mycket av sin besättning och gigen är ett utmärkt verktyg för att ut-

veckla individuella kunskaper och laganda hos ungdomarna. Både rodd och segling av en gig förutsätter en mångsidig träning. Den ger utmaningar åt sin besättning och båten är känslig för trimning, vilket givetvis är en del av tjustringen. Långbåtens mått är 38' x 6'8" x 14' och i undanvindar med lämplig vindstyrka är båten snabb med fart upp till 12 knop! Segelytan är sammanlagt 39,5 m².

Långbåten *Equité* från Jakobstad som representerar Finland inom Atlantic Challenge International byggdes åren 2002–04 på Yrkesskolan Optima i Jakobstad som en del av ordinarie båtbyggarutbildning och som en del av yrkesexamen för båtbyggare med inriktning på träbåtar. Kring bygget samsades både ungdomar från yrkesutbildningen, redan utbildade båtbyggare med anställning inom regionens båtindustri och äldre träbåtsentusiaster.

På detta sätt kunde man överföra både erfarenhet och kunnande men också väcka intresse hos en yngre generation. Detta arbete fortsät-

ter och under åren 2002–07 har ett hundratal ungdomar från Jakobstads-regionen deltagit i verksamheterna kring Atlantic Challenge.

Initiativet till att bygga en första långbåt i Finland kom genom kontakter till St. Petersburg år 2002. Den ryska Shtandart-stiftelsen där skickade den ryska amiralsfregatten *Shtandart* till Jakobstad sommaren 2003, som en del av staden Jakobstads 350 års jubileum. Standart-stiftelsen driver också ungdomsverksamhet inom ramen för AC med tre långbåtar.

Atlantic Challenge Contests of Seamanship

Det första evenemanget hölls i New York år 1986 och sedan dess har tävlingar i sjömanskap hållits vartannat år på bägge sidor om Atlanten, senast i Rockland i delstaten Maine i USA år 2002, i Fishguard, Wales 2004 och i Genua, Italien 2006. Långbåten *Equité* från Jakobstad deltog med en besättning bestående av både flickor och pojkar i de två senaste evenemangen. År 2010 anordnas evenemanget i Kanada.

Den lokala ungdomsverksamheten inom Atlantic Challenge utgör kärnan i verksamheten. I Jakobstad har detta betytt att ungdomarna på somrarna deltagit i olika marina evenemang, t ex Monäs-rodden i Nykarleby, Oravais regat-

tan, Small Ships´ Races i Lovisa, Postrodden över Kvarken till Holmön i Sverige samt många andra mindre evenemang. Under vinterhalvåret har verksamheten varit inriktad på översyn av långbåten och kurser i sjömanskap (navi-gering, knopslagning, översyn av utrustning, målning och snickeribestyr).

Det unika i denna verksamhet är att både flickor och pojkar deltar och att de får nya vänner runtom i världen som de håller kontakt med. De internationella tävlingarna i sjömanskap är en stor utmaning för ungdomarna och vid dessa tävlingar får man visa sitt kunnande i en vänlig och uppskattande atmosfär. Inte utan orsak kallas tävlingarna för inofficiellt VM för juniorer i sjömanskap.

Tävlingarna består av moment som poängsätts för både tid, stil och taktik. I tävlingsmomenten ingår Captain´s gig där långbåten skall föra en kapten från land till ett fartyg för ankar. Här bedöms prestationen för stil och taktik. I Jackstay transfer skall en postsäck från en högt belägen brygga tas ombord på långbåten med lina, block och talja. I Towing race samarbetar två långbåtar genom att bogsera varandra både genom rodd och segling. I Sailing race kappseglar man två varv på en triangelbana, och i Rowing race är det rodd som gäller på en två sjömil lång bana. I L'Esprit blandar man

besättningarna så att där ingår flickor och pojkar från åtminstone fyra länder. I Rowing slalom ros båtarna utan roder mellan bojarna på en slalombana. I tävlingen ingår slutligen navigering och man-över-bord-manöver.

Atlantic Challenge International

Efter att de tre första internationella sammankomsterna växte intresset för verksamheten, och man beslöt att organisera sig i en förening – Atlantic Challenge International (ACI). Till denna förening kan ansluta sig medlemsländer som driver lokala ungdomsprogram med inriktning på sjömanskap och träbåtsbyggande. Varje medlemsland förutsätts bygga åtminstone en långbåt i enlighet med de standardritningar som fastställts. I flera länder har man byggt långbåtarna med hjälp av ungdomspraktikanter under ledning av erfarna lärare i träbåtsbyggande. I Storbritannien finns redan 4 båtar, i Ryssland 3 båtar och i Frankrike har man låtit bygga över 40 gigar. Som bäst bygger man 5 långbåtar i Kanada.

Föreningen ACI har en styrelse som sammanträder årligen, dessutom har man tillsatt en evenemangskommitté vars uppgift är att fungera som stöd för arrangörer vid genomförandet av Seamanship Contest-tävlingar. Ordförande för ACI är *Lee Scarborough* från USA med *Jane Kerr* från Wales som sekreterare. *Bo*

Forsström är Finlands representant i styrelsen och *Mats Löfberg* är medlem i Events Committee. *Guy Björklund* verkar som ordförande för Atlantic Challenge Finland.

Under mellanliggande år genomför medlemsländerna lokalt baserade ungdomsprogram och deltar i utbytesverksamhet. Sommaren 2007 deltog *Equité* från Finland och de ryska långbåtarna *Dignité*, *Enchanté* och *Mechta* i Small Ships´ Race i Lovisa som är en av de större festivalerna för allmogebåtar i Finland. De ryska långbåtarna från St. Petersburg seglade in till Lovisa via Kotka. Alla 4 långbåtar deltog sedan i en uppvisningstävling i både rodd och segling. Vid postrodden över Kvarken från Björkö till Holmön på svenska sidan deltog *Equité*, och i besättningen ingick ungdomar från ryska Atlantic Challenge i St. Petersburg.

Sjöhistoriska föreningen i Jakobstad r.f.

Den första finländska långbåten byggdes på Yrkesskolan Optima och fick vid sitt officiella dop våren 2004 namnet *Equité*. Namnet har långbåten fått av fartyget *Equity* som hösten 1917 smugglade vapen från Tyskland till Finland och de lokala skyddskårerna i Österbotten. En av de platser där vapen togs i land var Tolvmansgrundet i Larsmo skärgård norrom farleden in till Jakobstad.

▲ Långbåten växer fram – ett prov på båtbyggarkonst och hantverkskicklighet

◀ Att lära sig sjömanskap är en stor utmaning för ungdomarna

De franskklingande namnen på många av långbåtarna hedrar den franska marina traditionen, som i danska *Solidarité* och långbåtarna *Intégrité*, *Harmonié* och *Bien Trouvé* från Storbritannien.

Vid dopet övergick ägandet av långbåten från Yrkesskolan Optima till Sjöhistoriska föreningen i Jakobstad r.f. Föreningen startade i mitten på 1980-talet som en stödförening för projektet ”*Jacobstads Wapen*”. Föreningen lät då också bygga en skeppsbåt till Jakobstads Wapen. Skeppsbåten kan man säga är släkt med långbåten, men representerar den civila delen av sjöfarten.

Själva ungdomsarbetet organiserades inom ramen för staden Jakobstads ungdomsbyrås verksamhet. Dessutom har Undervisningsministeriets avdelning för ungdomspolitik bidragit med understöd för den lokala ungdomsverksamheten och Svenska kulturfonden har med understöd möjliggjort deltagande i Seamanship Contest evenemangen i Wales och Italien. Näringscentralen Concordia, Nautor och Nokia har bidragit med understöd till besättningens utrustning.

Segelsällskapet i Jakobstad har bidragit med sakkunskap gällande navigering och knopslagning. Föreningens seglingsinstruktörer har också hjälpt ungdomarna med seglingens

hemligheter. Inom ramen för ungdomsarbetet ges långbåten vinteröversyn och som bäst färdigställs ett båtskjul för *Equité* på hamnområdet vid SSJ:s paviljong. Båtskjulet blir klart till sommaren 2008. Vintern 2005–06 var långbåten upptagen på Jakobstads Båtvarv hos *Jan Backman* för mindre omändringsarbeten.

Fundraising och understöd för Atlantic Challenge verksamheten

All ungdomsverksamhet kräver resurser, både personella och finansiella. För att finansiera Atlantic Challenges lokala verksamhet med långbåten *Equité*, insamlas medel på olika sätt. Många företag i Norden understöder idag ungdomsverksamheter som en del av sitt samhällsansvar. Även privatpersoner ställer upp på olika sätt, bl a genom frivillig arbetsinsats tex i samband med olika evenemang.

Vill Du stöda Atlantic Challenges lokala ungdomsverksamhet i Finland, så tar Sjöhistoriska föreningen i Jakobstad r.f. emot understöd både från privatpersoner och företag. Inbetalning sker på föreningens kontonummer: 405590–2136906.

Vill Du ställa upp med en frivillig arbetsinsats under Contest 27.7–3.8.2008, så kan Du kontakta föreningens ordförande Guy Björklund på adressen: guy.bjorklund@jakobstad.fi

Långbåten kräver mycket av sin besättning ▲
Långbåten byggs på Yrkesskolan Optima i Jakobstad ▶

Atlantic Challenge

Jakobstad, Finland July 27 – August 2 2008

But fast hands ...

Den världsberömda finländska bildkonstnären *Kaj Stenvall* har målat tavlan som är motiv på pärmbilden och på Atlantic Challenge Seamanship Contest 2008-affischen. Han har ställt bilden till vårt förfogande och bidrar på detta sätt till Atlantic Challenge-verksamheten. Kaj Stenvall är känd för sina ank-motiv som ofta framställer individen i en knepig situation. Här har han imponerats av hur långbåten skickligt kan manövreras av en person med flera åror. Originalmålningen "But fast hands", 2007 i olja (70 x 90 cm) finns utställd i Galleri Kaj Stenvall på Bulevarden 5 i Helsingfors under våren 2008.

Timetable of Events

Sunday 27th July	Opening ceremony	Yacht Club	13.00
	Captains Gig	Inshore	15.00
	Cox Guiding on Water	Offshore	19.00
Monday 28th July	Passage Race	Offshore	09.00
	L' Esprit	Offshore	18.00
Tuesday 29th July	Oars & Sails	Offshore	09.00
	2 Sailing Races	Offshore	14.00
Wednesday 30th July	Rope Work	Yacht Club	09.00
	Man Overboard	Inshore	12.00
	Slalom Race	Inshore	14.00
Thursday 31st July	Oars & Sails	Offshore	09.00
	Towing	Offshore	14.00
Friday 1st August	Navigation	Offshore	09.00
	Jackstay Transfer	Inshore	14.00
Saturday 2nd August	Rowing Race	Inshore	09.00
	Closing ceremony	Yacht Club	15.00
Stand alone events:	Captains Gig		
	L' Esprit		
	Towing		
	Seamanship Award		
	Fair Play Award		